

Vad ska vi med fiber till?

Denna fredagskväll är många Ornöbor på väg till bygdegården. Det blir trångt på parkeringen, säkert fullsatt i salongen. Spänningen är stor inför direktsändning från Wembley i London. En livekonsert med världsstjärnor som Robbie Williams och Take that samt den nya operastjärnan Susan Boyle. För första gången på samma scen. Och här i högupplösta, rörliga bilder och med ett ljud som vore vi på plats. På söndag blir det svettigt i lokalen. Då är det final i fotbollens Champions League. Direkt från Paris. Här är vi mitt i publikhavet. Ska Barca åka på smäll? Eller blir det holländarna som får kasta in dojjorna denna gång? Programmet för livesändningar i bygdegårdens jättebildskärm är imponerande detta år. Utforskandet av Stors barriärrevet blir, liksom OS-finalerna i segling och fri idrott, gastkramande. Till och med Nobelfesten är inbokad. Då blir det middag på ornökrogen tillsammans med alla gästerna i stadshuset. Uppklätt och fint. Och nyårsfirandet blir ett världsomspännande kalas. Här på Ornö. Eller kanske man hellre vill möta världens främsta arkeologer som gräver i Amazonas. I livesändning och med möjligheter för publiken att prata med experterna.

Och minsann har man inte lyckats få en kväll med Martin Scorsese som berättar om sina filmer och svarar på frågor från ornöpubliken. Som om han satt på bygdegårdens lilla scen. Här mitt ibland oss.

Ja, möjligheterna är oändliga, upplevelserna hisnande.

Detta mina vänner är ingen utopi idag. Ty tekniken finns. Det handlar om internet-uppkoppling i fibernät. I mikrometertunna fiber inneslutna i kablar. Fiber som innebär hypersnabb överföring. Fiber som innebär att man kan skicka och ta emot otänkbart stora mängder information utan väntetider och störningar. Vän av ordning kanske menar att det där kommer man att klara med det mobila nätet, särskilt när 4G kommer igång. Tyvärr. Det kan aldrig slå ut kommunikation i fiber, varken i hastighet, säkerhet och interaktivitet. Visste du t ex att all tele- och datatrafik mellan Europa och Amerika sker i tretton kablar som ligger i Atlanten. Alltså även när du ringer på mobilen förs pratet, smsen och mmsen vidare i fiber. Så är det vart du än kommunicerar i världen. Fiberkablar med bara ett par centimeters diameter klarar all trafik, fram och tillbaka, samtidigt. Hur det går till, vet inte jag. Det behöver jag inte heller veta. Det viktiga är att det fungerar.

Nyttigt med fiber.

Vad har fibernät med skärgården att göra, och med Ornö? Är det inte sådant som kan vara bra inne i stan? Jo, visst, men vänd på det hela. Är det inte ute på öarna, i glesbygd det verkligen skulle göra nytta, förändra livsvillkoren, underlätta. För alla.

Med fibernät skulle vi få ögonblickssnabb kontakt med hela världen. När vi vill. Och då handlar det inte bara om längtan efter spännande upplevelser genom evenemang som beskrivs i inledningen. Nej, det är, kan man säga, grädden på moset. Ty nyttan och glädjen är av annan art. Att bygga ett fibernät över hela ön vore det mest fantastiska. Ge alla hushåll öppna och säkra digitala fiberkanaler till överallt. För att inte tala om vilken nytta det skulle vara för dem som bedriver verksamhet. Här ges möjligheten att ögonblicksnabbt överföra tunga, mycket tunga dokument till när och fjärran. Nödvändigt för till exempel den som arbetar med komplexa bilder etc.

Det är en framtidsvision, som om den ska förverkligas, kommer att kräva stor politisk vilja från såväl nationella som lokala politiker. Kanske är vi på väg, it- och regionminister Anna-Karin Hatt framförde ju nyligen att Sverige ska bli en av världens ledande it-nationer. Så här har hon uttryckt sig i annat sammanhang: "Sverige ska vara ett framgångsrikt it-land där tekniken står i människans tjänst. Alla individer och alla regioner ska ha samma möjligheter att växa."

Detta borde ju innebära att också glesbygden involveras i den svenska fibervärlden. Eller får vi glesbygdsbor nöja oss med mobila lösningar? En sak är klar, om vi ska få tillträde till det bästa, d v s fiberlösningar, måste vi själva göra vad vi kan för att trycka på beslutsfattarna. Hela tiden påminna om vår existens och nytta med säker it-kommunikation i vår region.

Samhällsnytta och nya värden.

Exempelvis kan samhället spara pengar. Bland annat genom att den nya tekniken kan innebära att man minskar kostnaderna inom primärsjukvården. Samtidigt som den förbättras! Hur går nu det till? Ja, kontakten med läkare och vårdcentraler kan bli effektivare genom att man möts "personligt" på nätet, d v s man kan få råd och hjälp utan att behöva göra tidsödande och kostsamma vårdresor. Istället möter man varandra i nätsamtal, klart och tydligt i rörliga bilder, som om man satt i samma rum. Läkaren kan snabbt avgöra om och när man måste träffas personligen. Detta är bara ett exempel. Inom många olika samhällsområden utreder man möjligheterna till förbättringar genom ökad nätanvändning.

Vi som kommit en bit upp i åren, kan måhända vara skeptiska. Men för de unga och kommande generationer är nätkommunikation helt naturligt. Se bara vad facebook betyder i dag. För de yngre skulle uppkoppling via fibernät antagligen upplevas som rena himmelriket. Antingen man gillar spänning, nya kunskaper, sport, livemusik, film, kultur eller dataspel. En annan sak. Vilken typ av uppkoppling till internet man har i sitt hus kommer att bli allt mer betydelsefullt för värdet. I England genomförde man nyligen en undersökning bland spekulanter på bostadsrätter och hus som visade att nätanslutningen var mycket viktig, för flertalet avgörande vid köpbeslut!

Testprojekt på Ornö?

För att vi alla ska se möjligheterna finns det tankar på att i första skede skapa ett nät i anslutning till Stokab-kabeln, som är en nationell fiberkabel som grävdes ner på Ornö för några år sen. Det är en kabel som sträcker sig från fastlandet över öarna, till Gotland och vidare till Baltikum. Med den som utgångspunkt skulle vi kunna bygga ett fibernät som ringar in bygdegården, biblioteket, museet och skolan. Till exempel, skulle skolan därmed kunna vara ständigt uppkopplad och nå utbildningar, kolleger, skolkompisar, kurser, ja, kunskaper från världens alla hörn. Verkligen vara på plats och nå dem direkt från källan så att säga. Ett fantastiskt utbyte bara begränsat av den egna fantasin. Och i bygdegården skulle det kunna finnas ett antal datorer och uppkopplingspunkter för dem som vill nå ut via fiberspace. Snabbt, säkert och spännande. Som i ett väl utrustat internetcafé. Och därtill kommer möjligheten att bygga upp en storbildsmiljö som öppnar för många gemensamma upplevelser.

Har vi inte provat den här idén tidigare på ön? Jo, för några år sen fanns projektet Ornö Axxess som såg framtiden ungefär som den skissats här. Det är bara att konstatera att det hänt mycket inom både teknik och kommunikationsmöjligheter sedan dess. Utvecklingen inom det här området är förödande snabb. Men fibern blir bara intressantare, och billigare. Därför är förutsättningarna nu helt annorlunda.

Det projekt som är aktivt nu initierades av nyblivne ornöbon Per Sundin, med förflutet inom kommunikationsteknik vid Ericsson. Första steget, som just genomförts, har finansierats med EU-pengar via UROSS (Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård) och med OSIF som huvudman. Systerföreningen Ornöborna har också bidragit till projektet. Info om it-utbyggnad har vi samlat på föreningens hemsida www.ornoborna.se

Uppgiften har varit att undersöka möjligheterna till utbyggd, bättre och säkrare tele-och datakommunikation på Ornö och öarna ikring. I dag sker kommunikationen via mobila nät eller Telias ADSL via telenätets gamla kopparkablar. På vissa delar av ön är dessa kablar så dåliga att de som har ADSL märker hur överföringshastigheten sjunker när grannen kopplar upp sig! Kort sagt, det nuvarande kopparbaserade telenätet klarar varken nuvarande och speciellt inte framtidens behov. Skanova (ett Teliabolag) som äger nätet, flaggar för att gammal kabel kommer att tas ner, och ingen ny kommer att sättas upp. När detta kommer att ske är inte klart, men redan har man börjat i annan glesbygd. Där är man nu hänvisad till mobila nät. På några platser i landet, bl a i glesbygda Härjedalen, har andra intressenter tillsammans med lokalbefolkningen börjat bygga fibernät. Helt enkelt för att säkerställa trygg och snabb tele- och datatrafik, vilket är särskilt viktigt i områden där man har företag och andra verksamheter som är beroende av denna teknik.

Hur mycket skulle Ornös attraktionskraft öka för företagare om vi kunde erbjuda fiberanslutning? Det är något att tänka på, eller hur? Och jobba för.

Vill du vara med och utveckla it på Ornö?

Första projektet är avslutat och rapporten kommer inom kort. Nu är det dags att gå vidare med i första hand testprojektet. Vill du veta mer, lära mer eller bidra med kunskap. Hör av dig till projektledaren Per Sundin. Du når honom på mailadressen P.e.r.Sundin@Telia.Com respektive telefon 0705371118.

/Per Frideen

ordf OSIF, ansvarig för UROSS-projektet